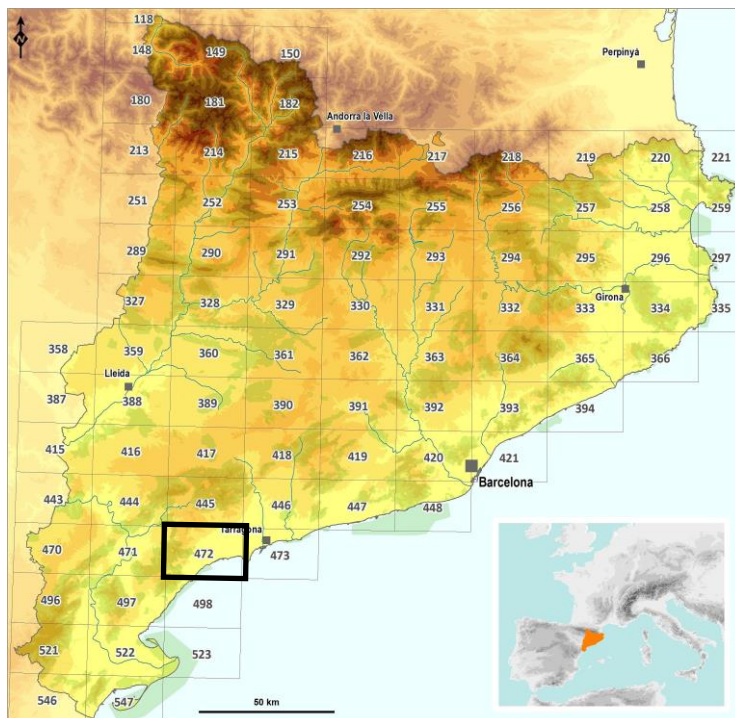

Mapa de vegetació de Catalunya 1:50.000 – MVC50

Memòria del full de Reus (472)

Autor de la memòria:

Xavier Monje Vega¹

Autor del mapa:

Xavier Monje Vega¹

Coordinadora:

Empar Carrillo Ortuño¹

¹ Grup de Geobotànica i Cartografia de la Vegetació. Departament de Biologia Vegetal, Universitat de Barcelona.

El full 472 de la sèrie del Mapa de Vegetació de Catalunya a escala 1:50.000 va ser entregat a la Direcció General del Medi Natural del Departament de Medi Ambient i Habitatge de la Generalitat de Catalunya l'any 2007.

SUMARI

1. El medi físic

- 1.1. Situació
- 1.2. Topografia
- 1.3. Hidrografia
- 1.4. Substrat
- 1.5. Climatologia
- 1.6. Poblament i usos del sòl

2. Descripció de les unitats cartografiades i ampliació de la llegenda

- 2.1. Introducció
- 2.2. Unitats de vegetació actual
- 2.3. Unitats de vegetació potencial

3. Bibliografia

1. EL MEDI FÍSIC

1.1. Situació

El full topogràfic de Reus 472 (33-18) correspon al territori geogràfic situat entre les coordenades 0° 48' 49,5" i 1° 08' 49,5" de longitud Est (referides al meridià de Greenwich) i 41° 00' 04,3" i 41° 10' 04,3" de latitud Nord. Aquesta àrea pertany a la zona 31T de la projecció UTM, trobant-s'hi totalment o parcialment inclosos els quadrats de 10 km de costat CF14, CF15, CF24, CF25, CF34, CF35, CF44 i CF45.

Comprèn la franja de terreny situada de manera aproximada dins el triangle Falset-Reus-Vandellós (nuclis ubicats molt a prop dels angles nord-occidental, nord-oriental i sud-occidental del full, respectivament) i delimitat en direcció sud-oest nord-est per la línia de costa que s'estén entre els nuclis de Miami Platja i Salou. Cobreix doncs 415,9 km² de territori emergit corresponents en la seva gran majoria a la comarca del Baix Camp. D'aquesta comarca es troben totalment inclosos dins del full els municipis de l'Argentera, Cambrils, Colldejou, Montbrió del Camp, Pratdip, Riudecanyes, Vilanova d'Escornalbou i Vinyols i els Arcs, i en la seva pràctica totalitat els de Botarell, Duesaigües, Mont-roig del Camp, i Riudoms. Menys amplament (i en ordre decreixent de superfície) també es troben representats fragments dels municipis de Vandellós, l'Hospitalet de l'Infant, Reus, Riudecols i les Borges del Camp. L'angle inferior dret del full es troba repartit entre els municipis de Vila-Seca de Solcina i Salou, pertanyents a la comarca del Tarragonès. Per contra, l'angle superior esquerre pertany administrativament a la comarca del Priorat, de la qual es troba representat totalment el terme municipal de la Torre de Fontaubella, i de manera parcial els de Pradell de la Teixeta, Falset, Marçà i Capçanes. Finalment cal esmentar que el nucli de Llaberia i tot el seu entorn configuren un extens enclavament del municipi de Tivissa, pertanyent a la comarca de la Ribera d'Ebre.

Al full no s'hi troba cap espai protegit, però sí que hi ha diversos espais inclosos al Pla d'Espais d'Interès Natural (PEIN). Concretament són la *Mare de Déu de la Roca*, les *Muntanyes de Tivissa-Vandellós*, la *Serra de Llaberia* i les *Serres de Pradell i l'Argentera*. La darrera actualització de la Xarxa Natura 2000 (any 2006) unifica en un sol aquests tres darrers espais, afegint-hi una bona part dels massissos adjacents així com la Mola de Colldejou.

1.2. Topografia

Pel que fa al relleu, dins l'àrea cartografiada es poden distingir dues meitats molt ben diferenciades. La meitat oriental és una extensa plana sedimentària, que es correspon amb l'anomenat camp de Tarragona. La meitat occidental del full, per contra, presenta un relleu molt més desenvolupat degut a la presència de diverses sèries de turons i serres que configuren un sector d'una gran potència dins de la formació de les serralades litorals i que, sovint, generen solells i obacs molt marcats.

A l'àrea d'estudi, aquests relleus s'estructuren a partir de tres blocs fonamentals: les serres de Pradell i l'Argentera, la serra de Llaberia i el sistema de les serres de Vandellós i Tivissa. Aquests tres blocs

davallen progressivament per un costat cap a la plana costanera i per l'altre cap a la cubeta de Móra i el riu Ebre, ja fora del mapa, a través d'un seguit de turons majoritàriament arrodonits i que només formen cingleres al sector de Mont-roig del Camp (muntanya Blanca i relleus de la Mare de Déu de la Roca).

El més septentrional dels conjunts és el que configura l'eix de les serres de Pradell i l'Argentera, amb altituds culminants de vora 700 m i fortament encinglerades al seu vessant oriental. Aquest sistema discorre de nord a sud entre el coll de la Teixeta i el coll Roig de Colldejou, per on creua la carretera que uneix el Priorat amb la costa passant a través d'aquest poble. A migjorn de coll Roig, i perpendicular a l'eix anterior, s'alça isolada la formació tabular de la Mola de Colldejou, amb una altitud màxima de 859 m.

La Mola es troba al seu torn emmarcada pel sud per la serra de Llaberia, on es localitza el punt culminant del full, la Miranda, amb 920 m. La formació principal d'aquesta serra segueix una direcció aproximada est-oest, i a cadascun dels seus extrems es perllonga per sengles contraforts perpendiculars de direcció nord-sud que avancen respectivament fins al coll de Fatxes (ja fora el full) la més occidental, i cap al coll Roig de Santa Marina la més oriental. La característica més representativa d'aquest segon bloc és el seu relleu, molt encinglerat a la cara exterior i molt més atenuat a la cara interna, formant una mena d'amfiteatre natural al fons del qual es situa el llogaret de Llaberia, al qual només es pot accedir per una llarga carretera que entronca justament amb el ja esmentat coll Roig de Santa Marina.

Aquest coll i el de Fatxes fan el contacte amb el darrer bloc, les serres de Vandellós i Tivissa, representades ja molt marginalment a l'àrea cartografiada. Es tracta d'un sistema molt complex a nivell orogràfic que a l'àrea d'estudi es troba representat per dues línies successives de serres més baixes, de direcció predominantment est-oest i amb altituds entre els 500 i els 700 m. El punt culminant a l'àrea és el tossal de Penjabudells, just sobre Vandellós, amb 689 m.

1.3. Hidrografia

L'àrea cartografiada està solcada majoritàriament per un seguit de cursos de tipus mediterrani, curts i amb un règim de tipus torrencial, de manera que la major part de l'any els llits es troben secs. Tot i això, el fet que a la capçalera de la riera de Riudecanyes es trobi un pantà, juntament amb la denominació de "riu de Riudecanyes" emprada a la contrada, fa pensar en la possibilitat que el cabal d'aquest curs originalment tingués un règim menys estacional que la resta. Sigui com sigui, tots ells neixen a les muntanyes properes i s'escolen ràpidament cap al mar seguint cursos aproximadament paral·lels, tot i que s'arquegen progressivament. Així, a grans trets, els cursos més orientals (rieres de Riudoms i d'Alforja) segueixen un recorregut de direcció nord-sud, mentre que els següents (riera de Riudecanyes i barranc de Rifà) ja dibuixen un recorregut nord-oest sud-est cada cop més acusat. La culminació d'aquesta tendència es dona en el darrer dels torrents representats, el riu de Llastres, que ja segueix una direcció plenament oest-est.

Al marge d'aquesta tendència general es troba l'angle nord-occidental del full. Els sectors que corresponen a les comarques del Priorat i la Ribera d'Ebre (juntament amb una petita àrea del municipi

de Colldejou), que es troben a l'oest de la línia formada per les serres del Pradell i l'Argentera, la Mola de Colldejou i el contrafort oriental de la serra de Llaberia, aboquen les seves aigües a diversos afluents del riu Siurana i, per tant, formen part de la conca de l'Ebre.

1.4. Substrat

El sector occidental del full, en termes geològics, és evidentment molt més antic que l'oriental. Els materials més antics són les pissarres i conglomerats àcids del paleozoic que conformen el Priorat estricte i s'estenen fins als peus de les serres del Pradell i l'Argentera per la capçalera de les rieres de Riudecanyes i Riudecols. Aquests materials es troben envoltats per granits del mateix període que afloren a l'àrea de Falset, Rifàs o Botarell. A les serres esmentades, i de fet a la resta de l'àrea muntanyosa, el sòcol paleozoic queda cobert per materials secundaris, principalment triàsics i juràsics.

La sèrie triàsica es troba amplament representada. A bona part d'aquesta àrea predominen els substrats calcaris del *Muschelkalk*, generadors de bona part de les cingleres del territori i orlats com sol ser habitual per una faixa de conglomerats àcids del *Buntsandstein* (responsables entre d'altres dels relleus que es troben a l'àrea de la Mare de Déu de la Roca). Finalment, les argiles calcàries i en alguns punts guixenques del *Keuper*, es troben omplint l'espai existent entre la serra de Llaberia i la Mola de Colldejou. Per sobre els materials triàsics es situen les calcàries juràsiques del *Lias*, que són les que formen la Mola de Colldejou i la serra de Llaberia amb tot el seu amfiteatre.

L'origen de la plana, per la seva banda, és degut a l'acumulació de sediments al·luvials quaternaris aportats pels diferents torrents esmentats a l'apartat anterior. La natura àcida de les muntanyes d'on davallen la majoria de les rieres determina que els sediments de bona part de la plana també ho siguin. En canvi, al sud del barranc de Rifà comencen a predominar els sediments calcaris.

1.5. Climatologia

El clima de l'àrea d'estudi és clarament mediterrani de tendència litoral, amb un estiu eixut i calorós i màxims de precipitació a la primavera i a la tardor. La proximitat del mar però, té un efecte atenuant sobre les temperatures, tant les màximes com les mínimes, de manera que l'amplitud tèrmica a les àrees que miren cap al mar és relativament reduïda. Per contra, la línia ja esmentada configurada per les serres del Pradell i l'Argentera, la Mola de Colldejou i el contrafort oriental de la serra de Llaberia no només suposa una partió hidrogràfica sinó que també suposa una progressiva tendència cap a la continentalitat del clima, no només pel que fa a les temperatures, sinó també per la persistència de les boires en aquesta àrea.

Així doncs, encara que les condicions climàtiques varien gradualment, les diferències entre els dos extrems del full cartografiat poden arribar a ser importants. Per tant, d'una manera força general i tenint sempre en compte els efectes locals de l'altitud i l'orientació, podem dividir l'àrea d'estudi en dues faixes climàtiques. La franja litoral és més càlida i eixuta, amb temperatures mitjanes vora els 17 °C (mínimes de 8 °C al febrer i màximes de 26 °C a l'agost, i uns 2-3 dies de glaçada a l'any) i precipitacions inferiors als 500 mm. A la franja interior, en canvi, les temperatures són un parell de

graus més extremes, amb temperatures mitjanes de 15 °C (mínimes de 6 °C al gener i màximes de 27 °C a l'agost, i uns 15 dies de glaçada a l'any) i precipitacions lleugerament superiors als 600 mm.

1.6. Poblament i usos del sòl

En un full que presenta dos sectors tan clarament diferenciats pel que fa a la topografia és lògic pensar que les dinàmiques poblacionals també seran diferenciades.

Així, el sector oriental inclou un gran pol d'atracció poblacional com és la important ciutat de Reus (101.767 habitants el 2006), i a més es troba influït per la proximitat del gran nucli industrial de Tarragona i l'existència de grans eixos de comunicació. Això ha fet que en els darrers anys la població del full hagi mantingut un creixement sostingut del qual s'han beneficiat molts dels municipis de la plana que, com en altres casos similars, han crescut a expenses de les àrees de conreu per poder absorbir la població sobrant de les ciutats.

Per contra, les àrees muntanyoses estan patint una regressió poblacional continuada des de fa dècades. Paradoxalment, això es veu reflectit a l'altre extrem del full, on trobem Falset (2.717 habitants el 2006), capital d'una de les comarques menys poblades de Catalunya i que ha patit fortament successives crisis agrícoles, les quals han anat fent minvar incessantment la seva població.

Per tant, aquestes dues dinàmiques conviuen simultàniament al territori estudiat com a conseqüència de la seva gran heterogeneïtat.

A més, cal tenir en compte que la línia costanera del full és una àrea de fort desenvolupament turístic, ajudat per la proximitat de Port Aventura (a tocar del límit oriental del full). Així, d'ençà dels anys seixanta, i darrerament amb un impuls renovat, s'han construït moltes urbanitzacions i nuclis de segona residència amb una ocupació marcadament estacional (a vessar a l'estiu i pràcticament deserts a l'hivern), i que han acabat ocupant de manera pràcticament contínua tota la franja litoral. Aquesta ocupació sembla que s'estén actualment cap a l'interior de la plana, on apareixen nous complexos, alguns d'alt nivell, acompanyats de camps de golf. Tot i això, a l'àrea d'estudi són molt escasses les urbanitzacions ubicades als vessants de les muntanyes, tan típiques en altres contrades properes.

2. DESCRIPCIÓ DE LES UNITATS CARTOGRAFIADES I AMPLIACIÓ DE LA LLEGENDA

2.1. Introducció

Els treballs d'aixecament, digitalització i edició del mapa van ser duts a terme l'any 2007 amb les ortoimatges de base corresponents als vols dels anys 2004-2006 de l'Institut Cartogràfic de Catalunya. Posteriorment, s'ha revisat i actualitzat amb les ortoimatges IRC corresponents al vol de l'any 2008.

Quant als criteris de representació, aquest mapa segueix els mateixos utilitzats en els fulls apareguts fins ara de la sèrie 1:50.000 del Mapa de Vegetació de Catalunya. La informació que hi donem permet una lectura a diferents nivells, segons els interessos de l'usuari. Pel que fa a la interpretació del paisatge, hom hi aplica tres graus d'aproximació distints: la fisiognomia de la vegetació, les unitats de vegetació actual i els dominis potencials. D'altra banda, en aquests dos darrers casos els enunciats de la llegenda comprenen dues parts que es complementen, però que també poden ésser llegides independentment: de primer una descripció de la unitat cartogràfica d'acord amb les seves característiques fisiogràfiques i ecològiques i tot seguit l'enumeració de les unitats fitocenològiques que la integren.

Heus ací un comentari més detallat sobre els tres graus d'aproximació al paisatge que acabem d'esmentar.

Fisiognomia. Hem classificat la vegetació pel seu aspecte, agrupant-la en unitats àmplies i fàcilment reconeixedores. Les masses forestals importants són representades per codis corresponents a l'arbre o els arbres dominants. També tenen codi propi els matollars, els prats i els camps de conreu. Finalment, els indrets amb vegetació molt esparsa, o bé artificial i transitòria, comparteixen un mateix codi. S'hi inclouen, a banda de les àrees rocalloses (cingles, tarteres i codines), les lleres i els arenys dels rius, les masses d'aigua, les platges i, evidentment, els espais urbanitzats.

Vegetació actual. La utilització del mètode fitocenològic sigmatista (o de Braun-Blanquet) porta a identificar les comunitats vegetals d'acord amb la seva composició florística, la qual, a part de les implicacions corològiques o biogeogràfiques que té, reflecteix indirectament, tant les característiques ecològiques com les fisiogràfiques del territori on aquelles es desenvolupen. Considerant, a més, que aquest mètode mena a definir unitats abstractes (les associacions) i a donar-los un nom concret, la cartografia d'aquestes subministra un gran cúmul d'informació sobre la vegetació quan es treballa a una escala mitjana o gran.

Les unitats de vegetació actual són representades al mapa per polígons contigus i de límits definits, identificats mitjançant números correlatius. La llegenda agrupa, de forma jeràrquica, les diferents unitats de vegetació actual en grans grups fisiognòmics i, dins d'aquests, ho fa segons la situació de les comunitats en els diferents estatges altitudinals.

Atesa l'escala del mapa, una unitat cartogràfica no sol correspondre a una única comunitat, sinó a un conjunt de comunitats relacionades en l'espai. Segons el grau d'importància de les diferents comunitats en funció de les seves relacions espacials i temporals, diferenciem tres tipus d'unitats cartogràfiques de complexitat creixent:

- *Unitats subsimples*. Són aquelles en què domina absolutament una comunitat. Les anomenem subsimples perquè a l'escala a què treballem, sempre hi existeixen altres comunitats, bé que d'importància molt secundària. Aquestes comunitats acompanyants no són representables per elles mateixes a causa de la seva poca extensió, i sovint també per mor de la fragmentació i la dispersió que presenten dins de la comunitat dominant. Solen ser molt localitzades, relacionades amb la comunitat principal, o bé dinàmicament o bé només espacialment (perquè ocupen un espai de condicions diferents de l'ambient general de l'àrea representada al polígon). A la llegenda, les unitats subsimples s'identifiquen perquè en el seu enunciat figura només el nom de la comunitat principal (per exemple: "màquies d'alzina o carrasca amb roure valencià"). Tal com ja hem indicat, per anomenar les diferents comunitats utilitzem el nom de la formació vegetal i de l'espècie que hi domina, les característiques que li dóna l'ambient on es fa i el nom de l'associació (o del sintàxon més detallat al qual la podem referir).
- *Complèxides*. Unitats integrades per un conjunt de comunitats relacionades entre elles dinàmicament, que ocupen un àrea de condicions ambientals prou homogènies (tessel·la) perquè correspongui a una única comunitat potencial. La superfície que hi ocupa cada comunitat no és prou gran perquè pugui ser representada per ella mateixa; d'altra banda, el recobriment de cada una pot ser diferent de l'un a l'altre dels polígons de la unitat. Les complèxides recullen també els estadis de la successió difícils de tipificar a causa de la seva inestabilitat (per exemple, els camps i les pastures abandonades, colonitzades per arbusts i plançons d'arbres). Secundàriament, aquestes unitats poden incloure comunitats de sèries diferents que cobreixen àrees molt petites, no separables a l'escala del mapa. A la llegenda les complèxides es denominen utilitzant en primer lloc el terme *complèxida* seguit del nom de la comunitat més estesa (per exemple: "complèxida de la brolla de romani"). Per tal de concretar més el contingut de la unitat especifiquem també les associacions (o altres sintàxons de categoria diferent) més freqüents, amb indicació de la seva fisiognomia i ordenades per complexitat decreixent.
- *Mosaics*. Inclouen diverses comunitats que ocupen parcel·les ecològicament diferents i que no estan relacionades dinàmicament entre elles. Per la seva mida, i sovint per la seva situació, formen un conjunt indivisible cartogràficament. A la llegenda s'identifiquen amb el terme *mosaic* seguit de l'àmbit fisiogràfic on es fan i de les comunitats que hi trobem, o bé es defineixen mitjançant les comunitats que hi dominen (per exemple: "mosaic dels cingles calcinals càlids").

Pel que fa a la mida d'aquesta mena d'unitats, prenem com a àrea mínima una superfície de 2,25 ha. De tota manera, assenyallem polígons més petits quan tenen un elevat interès fitogeogràfic o quan corresponen a tipus de vegetació que rarament ocupen superfícies grans. Això no vol dir que tot el mapa s'hagi prospectat amb la intensitat que cal per una cartografia tan detallada, però no hem volgut renunciar a donar algunes dades interessants obtingudes en el procés normal de l'aixecament cartogràfic a escala 1:50 000.

Vegetació potencial. Les unitats cartogràfiques de vegetació potencial corresponen normalment al domini potencial d'una sola comunitat; però en el cas de relleus accidentats que generen heterogeneïtat de condicions ambientals, la potencialitat pot correspondre a dues comunitats o més (per exemple: "vegetació litoral rupícola").

La vegetació potencial és representada mitjançant una codificació alfabètica. La lectura d'aquestes unitats permet fer-se una idea de quin seria el paisatge vegetal si l'home (i els esdeveniments catastròfics naturals) deixessin d'actuar. De fet, a causa de la considerable alteració antròpica del paisatge d'aquest territori, la determinació de la vegetació potencial a partir de la vegetació actual és sovint força interpretativa.

2.2. Unitats de vegetació actual

Tot seguit comentem de manera detallada les unitats de vegetació actual per tal de precisar-ne el contingut i els trets particulars que poden presentar segons la seva localització i la seva distribució dins l'àrea cartografiada. Per a cada unitat indiquem el nombre de polígons que comprèn i la superfície projectada que ocupa.

VEGETACIÓ FORESTAL

Bosc i màquies esclerofil·les (i eventualment pinedes)

1. Alzinar amb carrasca (*Quercus rotundifolia*), eventualment pinedes de pi blanc (*Pinus halepensis*) o pinassa (*P. nigra* subsp. *salzmannii*): *Quercetum ilicis quercetosum ballotae*

Aquesta unitat domina amplement la vegetació forestal dels nuclis muntanyosos a ponent del full (àrea de la serra de Llaberia–Mola de Colldejou i serres adjacents). Els estrats inferiors els componen clarament plantes d'alzinar, però l'arbre dominant és la carrasca (*Quercus rotundifolia*). Aquesta pot anar acompanyada o no per alzines (*Q. ilex*) i, més habitualment, per individus que presenten diferents graus d'hibridogènesi entre ambdues espècies.

En qualsevol cas, la dinàmica del territori fa que en molts dels polígons representats els perennifolis es vegin sovint sobrepassats en alçada per pins establerts temps enrere, quan el bosc es tallava per a fer combustible en aquests indrets. Generalment es tracta de pi blanc (*Pinus halepensis*), tot i que als obacs a partir dels 500 m comença a aparèixer la pinassa (*P. nigra* subsp. *salzmannii*), i a la serra d'Argentera fins i tot s'hi fa el pi roig (*P. sylvestris*). Per tant, la fisiognomia aparent de molts d'aquests indrets és la d'una pineda densa, però l'observació detallada de la vegetació subjacent ens remet a alzinars madurs i força ben estructurats que van guanyant terreny progressivament. S'ha de suposar, doncs, que si no s'actua en un altre sentit, a mitjà termini moltes d'aquestes unitats acabaran substituint la seva fisiognomia actual ja clarament per la de carrascars, i així ho hem fet constar a la vegetació potencial.

Polígons: 33. Superfície: 1.664,07 ha.

2. Alzinar litoral típic, eventualment amb pi blanc (*Pinus halepensis*) o pinassa (*P. nigra* subsp. *salzmannii*): *Quercetum ilicis pistacietosum*

En un territori tan dominat per la carrasca (*Quercus rotundifolia*), l'alzinar típic passa a ocupar els espais localment més frescals, típicament els obacs i fondals de les serralades més externes, on la continentalitat encara no és tan acusada. Com en el cas anterior però, sovint es troben acompanyats per un estrat secundari dens de pi blanc (*Pinus halepensis*) o de pi roig (*P. sylvestris*) als obacs del castell d'Escornalbou.

Polígons: 21. Superfície: 680,63 ha.

3. Complèxida dels arboçars i màquies calcícoles, eventualment pinedes de pi blanc (*Pinus halepensis*): *Quercetum ilicis* (màquies) + *Rosmarino-Ericion* (brolla)

Aquesta unitat correspon a estadis arbustius de regeneració de l'alzinar i/o del carrascar sobre substrats calcaris. La seva densitat és molt variable i van acompanyats de les comunitats arbustives corresponents (brolles del *Rosmarino-Ericion* i garrigues), que localment poden esdevenir dominants.

Degut a la dinàmica d'incendis que pateix l'àrea representada, aquesta unitat és força abundant, ocupant sobretot els fondals i les obagues frescals de les àrees cremades, llocs en què les condicions són les més adients per a una ràpida regeneració de la comunitat climàtica preexistent. El seu desenvolupament es dona molt sovint en detriment de les pinedes secundàries de pi blanc (*Pinus halepensis*) o de pinassa (*P. nigra* subsp. *salzmannii*) que dominaven l'espai abans de la pertorbació, i de les quals en alguns casos encara es poden observar fragments dispersos. En altres casos, però, la presència de pins entre la màquia respon a replantacions destinades a recuperar l'aspecte anterior; en aquests casos les unitats es poden considerar fisiognòmicament pinedes.

Polígons: 57. Superfície: 1.766,59 ha.

4. Complèxida dels arboçars i màquies acidòfiles, eventualment amb pi blanc (*Pinus halepensis*): *Quercetum ilicis* (màquies) + *Cisto-Sarothamnetum* (brolla)

Es tracta d'una unitat equivalent a l'anterior però sobre substrats àcids, de manera que en aquest cas els matollars acompanyants caldria referir-los al *Cisto-Sarothamnetum*. És especialment abundant als vessants del Priorat i a l'entorn d'Escornalbou i Duesaigües.

Polígons: 30. Superfície: 805,28 ha.

5. Màquies d'alzina o carrasca amb roure valencià (*Quercus faginea*), eventualment pinedes de pinassa (*Pinus nigra* subsp. *salzmannii*): *Quercetum ilicis quercetosum valentinae*

El roure valencià (*Quercus faginea*) apareix molt esparsament a les parts més altes i frescals del territori estudiat, o bé formant bosquines entre els cingles. Únicament hem pogut cartografiar un polígon on la presència del roure és prou significativa, situat a l'obaga de la Mola de Colldejou, on es barreja amb l'habitual alzinar amb carrasca sota un estrat dominant de

pinassa (*Pinus nigra* subsp. *salzmannii*).

Un cas a part el conformen els polígons situats a les obagues de la serra de Llaberia. Fisiognòmicament també es tracta d'alzinars amb carrasca barrejats amb pinassa, però tot i que en aquest cas el roure hi és pràcticament inexistent, el sotabosc sí que s'enriqueix progressivament amb algunes espècies d'afinitat submediterrània, aspecte que els aproxima a aquesta subassociació *quercetosum valentinae*.

Polígons: 3. Superfície: 242,99 ha.

Bosc i bosquines caducifolis

6. Mosaic de les riberes fluvials: *Vinco-Populetum* (bosc mixt d'àlbers i freixes) + *Hedero-Ulmetum* (omeda) + *Rubo-Corietum* (bardissa)

La vegetació de ribera cartografiada a una mida representable per a l'escala del mapa és pràcticament inexistent al full, tot i que àlbers (*Populus alba*), pollancre (*P. nigra*), freixes (*Fraxinus angustifolia*) o oms (*Ulmus minor*) es poden trobar dispersos vora torrents o fonts. Únicament es troben dos fragments cartografiats a la desembocadura de la Riera de Riudecanyes i al barranc dels Molins, sobre Falset, endinsant-se cap al Priorat.

Polígons: 2. Superfície: 9,36 ha.

Pinedes

7. Pinedes de pi blanc (*Pinus halepensis*) amb sotabosc de brolla calcícola (*Erico-Thymelaeetum tinctoriae*) i prats secs (*Phlomidio-Brachypodietum retusi*)

Hem inclòs en aquesta unitat les pinedes secundàries de pi blanc (*Pinus halepensis*) establertes sobre terreny calcari però que no es troben associades a alzinars, sinó que porten un sotabosc menys desenvolupat format per brolles i/o prats calcícoles. Es tracta sovint de plantacions efectuades sobre antics camps de conreu o pastures (d'aquí l'absència de restes de vegetació climàtica al sotabosc) que han reeixit prou, de manera que la seva fisiognomia actual correspon a una pineda densa.

Polígons: 83. Superfície: 3.034,61 ha.

8. Pinedes de pi blanc (*Pinus halepensis*) amb sotabosc de brolla acidòfila (*Cisto-Sarothamnetum*) i prats secs (*Trifolio-Brachypodietum retusi*)

Unitat de significació similar a l'anterior, en aquest cas referida a les pinedes denses de pi blanc (*Pinus halepensis*) sobre brolles i/o prats no associades a alzinars i establertes en aquest cas sobre sòls àcids. També es tracta majoritàriament de formacions secundàries provinents de replantacions exitoses sobre antics conreus i pastures.

Polígons: 21. Superfície: 971,11 ha.

9. Pinedes de pi blanc (*Pinus halepensis*) o de pi pinyer (*P. pinea*) sense sotabosc o quasi

Enquadrem en aquesta unitat una sèrie de pinedes relativament joves establertes sobre antics conreus o pastures en què el sotabosc de tipus arbustiu és inexistent, predominant-hi els llistonars i força sovint els prats d'albellatge (*Hyparrhenia hirta*). Es tracta de replantacions efectuades sobretot al sector més meridional de la plana.

Polígons: 23. Superfície: 397,76 ha.

10. Pinedes de pi pinyer (*Pinus pinea*) sobre dunes residuals

A la desembocadura de la riera de Riudoms encara es conserven fragments residuals de dunes que al seu moment van ser fixades amb pi pinyer (*Pinus pinea*), en ser l'espècie més adient per a la textura del sòl. La majoria d'aquestes formacions han estat engolides per les urbanitzacions de primera línia de mar, d'aquí que haguem volgut significar aquest fragment remanent. A més, en aquest full les pinedes de pi pinyer tenen una presència força testimonial, i van associades en la majoria dels casos a les urbanitzacions (unitat 38) o a les vores d'alguna riera (unitat 35).

Polígons: 1. Superfície: 3,05 ha.

VEGETACIÓ ARBUSTIVA**11. Complèxida de la garriga termòfila, eventualment amb pi blanc (*Pinus halepensis*): *Quercus-Lentiscetum typicum* (màquia i garriga) + *Erico-Thymelaeetum tinctoriae* (brolla) + *Phlomidobrachypodietum retusi* (llostonar)**

Trobem garrigues termòfiles a les parts més altes i soles de la primera línia de turons calcaris que s'enfilen sobre la plana, al sector meridional del full (puig de Cabrafiga, muntanya Blanca...) en situacions especialment calentes. En aquests indrets, a més, la presència de càrritx (*Ampelodesmos mauritanica*) és molt destacable, així com puntualment la de margalló (*Chamaerops humilis*). Localment la comunitat arriba a enfilarse per ubicacions favorables fins als soles per sobre de Pratedip, tot i que ja sense el càrritx, que no penetra tant cap a l'interior.

Polígons: 15. Superfície: 683,56 ha.

12. Mosaic de matollars i prats de les àrees rocoses calcàries termòfiles: *Quercus-Lentiscetum* (garriga), *Rosmarino-Ericion* (brolla) + *Phlomidobrachypodietum retusi* (prats secs) + *Lactuco-Silenetum inapertae* (vegetació de pedrusques)

La vall de Pratedip resta escanyada al sud per una sèrie de relleus calcaris inclinats i molt pedregallosos, majoritàriament força soles. La manca de sòl esdevé doncs el principal factor limitant per al desenvolupament de la vegetació. En aquestes situacions trobem establertes diverses clapes de vegetació arbustiva termòfila (i fins i tot alguns pins dispersos) als indrets més favorables, combinades amb extensions relativament grans de pradells de teròfits, vegetació de pedrusques i roca nua.

Polígons: 3. Superfície: 252,89 ha.

13. Complèxida de la garriga de coscoll (*Quercus coccifera*), eventualment amb pi blanc (*Pinus halepensis*): *Quercetum cocciferae* (garriga) + *Erico-Thymelaeetum tinctoriae* (brolla de romaní) + *Phlomidio-Brachypodietum retusi* (llistonar)

Les garrigues típiques, de vegades acompanyades per brolles i en alguns indrets amb una regeneració força important de pi blanc (*Pinus halepensis*), ocupen les parts més altes d'algunes de les serres calcàries. Les trobem típicament als sectors obacs sobre Vandellós, i especialment als altiplans que formen l'eix de les serres del Pradell i l'Argentera, on són afavorides per la recurrència dels focs en aquesta part del territori. Un cas particular el trobem als costers del vessant meridional del Montredon, on la garriga s'enriqueix progressivament amb la presència de boix (*Buxus sempervirens*).

Polígons: 20. Superfície: 563,63 ha.

14. Complèxida de la brolla de romaní (*Rosmarinus officinalis*): *Rosmarino-Ericion* (brolla) + *Phlomidio-Brachypodietum retusi* (llistonar)

Les brolles calcícoles de romaní són sens dubte la unitat dominant al sector occidental del full, i són producte, com en altres indrets de la muntanya tarragonina, de la combinació de l'abandonament dels conreus de vessant i d'una intensitat d'incendis força elevada. Dins d'aquesta unitat es poden distingir dos grans sectors: al terç meridional es tracta d'una brolla més termòfila atribuïble a l'*Anthylido-Cistetum clusii*, mentre a la resta del full ja es tracta de l'*Erico-Thymelaeetum* típic. La frontera entre ambdues comunitats la trobaríem un cop més associada a la primera línia de turons que també limita la distribució de la garriga termòfila.

Tanmateix, tot i aquesta aparent segregació, la composició particular de la brolla en determinats indrets varia en funció d'altres paràmetres ambientals i així, per exemple al coll del Guix, al peu de la Mola de Colldejou, s'enriqueix amb la presència abundant d'*Ononis tridentata*. En canvi, als punts culminants de la serra de Llaberia i la Mola de Colldejou, la brolla s'empobreix enormement alhora que es combina amb fragments de jonceda (*Salvio-Aphyllanthetum*) i poblacions de coixinets espinosos d'eriçó (*Erinacea anthyllis*). És igualment remarcable l'elevada regeneració de peus de pi blanc (*Pinus halepensis*) que es pot arribar a observar en alguns indrets, especialment visibles a la carretera que puja a Llaberia o a les serres que envolten Vandellós i Pradell de la Teixeta.

Polígons: 78. Superfície: 4.766,28 ha.

15. Complèxida de les brolles acidòfiles: *Cisto-Sarothamnetum*, *Lupino-Lavanduletum stoechadis* (brolla) + *Trifolio-Brachypodietum retusi* (llistonar), *Andropogonetum hirta-pubescentis* (prats d'albellatge)

Les brolles d'estepes (*Cisto-Sarothamnetum*) ocupen grans extensions a les àrees àcides del full, tot i que en alguns vessants termòfils (típicament als solells de Riudecanyes i Vilanova d'Escornalbou) es barregen en més o menys grau amb els matollars de tomaní (*Lavandula stoechas*) del *Lupino-Lavanduletum stoechadis*.

Com en el cas anterior, la seva presència obeeix a un doble comportament, per una banda com a conseqüència dels incendis i per altra banda a l'abandonament dels conreus i pastures. En aquesta ocasió però, tot sembla indicar que seria aquest segon cas el predominant, com és molt evident per exemple en el cas dels camps d'avellaners de vessant que comentem a la unitat 34.

Polígons: 31. Superfície: 1.457,69 ha.

16. Matollars xeroacàntics d'*Erinacea anthyllis*. *Erinaceo-Anthyllidetum montanae*

El matollar d'eriçó (*Erinacea anthyllis*) apareix de manera esparsa a les parts culminants de la serra de Llaberia i de la Mola de Colldejou. L'únic poblament que hem pogut representar de manera individualitzada es troba a l'anomenat coll dels Colivassos.

Polígons: 1. Superfície: 28,70 ha.

17. Mosaic de matollars i prats de les àrees rocoses calcàries culminants: *Quercetum cocciferae rosmarinetosum* var. d'*Erinacea anthyllis* (garriga), *Rhamno-Buxetum erinacetosum* (boixeda), *Erico-Thymelaetum helianthemetosum myrtifoli* (brolla) + *Phlomidio-Brachypodietum retusi* (prats secs) + *Erodio-Arenarietum ranunculetosum graminei* (vegetació de pedrusques)

Una situació similar a l'anterior es dona als relleus culminants de la Mola de Colldejou i de la serra de Llaberia, però en aquest cas la vegetació termòfila no hi arriba. En canvi, apareixen altres subassociacions i elements més submediterranis com ara el boix (*Buxus sempervirens*) o el càdec (*Juniperus oxycedrus*). També és destacable la presència de peus d'eriçó (*Erinacea anthyllis*) dispersos.

Polígons: 4. Superfície: 321,05 ha.

18. Bardissa: *Rubo-Corarietum myrtifoliae*

Les bardisses formen una part important de diverses unitats d'espais humits i remoguts com ara els canyars (unitat 30) o les lleres dels rius (unitat 35). En aquesta unitat hem representat aquelles bardisses més conspicues i que es troben associades a espais fortament antropitzats (carreteres, àrees periurbanes...) que presenten però una certa humitat local.

Hi hem afegit també un polígon situat sobre l'Argentera on, entre la bardissa pròpiament dita, s'hi barreja una proporció considerable de matollar de matabou (*Cytiso-Bupleuretum fruticosi*). Aquesta comunitat apareix amb una certa freqüència als marges i talussos de la part occidental del full, però sempre ocupant espais molt reduïts i per tant no cartografiats.

Polígons: 5. Superfície: 22,62 ha.

VEGETACIÓ PRADENCA

19. Llistonar calcícola: *Phlomido-Brachypodietum retusi*

La pràctica desaparició de la pastura al territori fa que la superfície ocupada per la vegetació pradenca en general hagi disminuït dràsticament. Així, tot i que els llistonars formen un element constitutiu de primer ordre a la majoria d'unitats de vegetació forestal i arbustiva descrites fins ara, amb prou feines es poden individualitzar a l'escala cartografiada, malgrat la seva ubiqüitat. El *Phlomido-Brachypodietum retusi* engloba les pastures seques de llocs calents i amb poc sòl ubicades als sectors calcaris del full. Tot i que hi podem trobar diverses comunitats de teròfits representades, el llistó (*Brachypodium retusum*) sempre és l'espècie dominant.

Polígons: 2. Superfície: 153,14 ha.

20. Llistonar acidòfil: *Trifolio-Brachypodietum retusi*

Aquesta unitat representa la vicariant de l'anterior sobre sòls àcids, i presenta la mateixa problemàtica ja descrita pel llistonar calcícola. En aquest cas, els polígons representats se situen al coll Roig, a l'entroncament de la carretera que puja cap al poblet de Llaberia.

Polígons: 2. Superfície: 20,01 ha.

21. Fenassars: *Brachypodietum phoenicoidis*

Al territori estudiat els fenassars corresponen als primers estadis de la successió sobre els antics camps de conreu de sòls profunds i argilosos de les zones muntanyoses. El llarg període d'abandonament però, ha fet que molts d'aquests fenassars ja hagin evolucionat cap a una fase successional més avançada. Així, en funció del temps d'abandonament, petits fragments de fenassar es troben formant mosaic amb les unitats de conreus o inclosos a les unitats de brolla o màquia. Només hem pogut representar un polígon a l'entorn de Llaberia, on l'abandonament dels camps encara seria prou recent.

Polígons: 1. Superfície: 20,03 ha.

22. Prats d'albellatge (*Hyparrhenia hirta*): *Andropogonetum hirta-pubescentis*

La presència d'albellatge (*Hyparrhenia hirta*) al full no és tan minsa com podria fer pensar el fet que només se n'hagi cartografiat un polígon. Les seves poblacions es troben amb una certa freqüència a la plana litoral més meridional, ja des del parc de Samà, constituint sovint el sotabosc de les pinedes representades a la unitat 9. El polígon representat al mapa és l'únic indret on no hi ha un estrat arbori.

Polígons: 1. Superfície: 4,47 ha.

23. Jonceda: *Salvio-Aphyllanthesetum*

Aquesta unitat agrupa aquelles pastures d'afinitat submediterrània presents al territori, les quals es concentren a les parts culminants dels sistemes de la Mola de Coldejou i la serra de Llaberia.

El fet de trobar-se al límit de la seva àrea de distribució fa que es tracti d'una comunitat molt empobrida en espècies submediterrànies que es barreja sovint amb llistonars del *Phlomidobrachypodietum retusi*, fins i tot, amb fragments de brolles del *Rosmarino-Ericion*.

Polígons: 4. Superfície: 60,96 ha.

VEGETACIÓ D'AIGUA DOLÇA

24. Embassaments amb canyissar i comunitats d'hidròfits : *Lemnion minoris* + *Phragmition communis*

Unitat on hem situat el polígon que correspon al pantà de Riudecanyes. Als punts més estacionaris s'hi desenvolupen poblacions flotants de *Lemna gibba* (*Lemnetum gibbae*), mentre que als marges hi trobem sobretot canyissars (*Typho-Schoenoplectetum*) i alguns herbassars ruderals atribuïbles a l'aliança *Bidention*.

Polígons: 1. Superfície: 31,00 ha.

VEGETACIÓ LITORAL I HALÒFILA

25. Vegetació halòfita dels penya-segats: *Reichardio-Crithmetum maritimi*

Assignem a aquesta unitat els polígons corresponents als contraforts del cap de Salou i als penya-segats de Miami-Platja, on alternen cales sorrenques de mida variable amb claps de vegetació dels penya-segats, malgrat l'elevat nivell d'urbanització, que en ambdós casos arriba fins als marges del rocam.

Polígons: 2. Superfície: 11,45 ha.

26. Vegetació hidrofítica dels estanys salabrosos: *Chaetomorpha-Ruppium*

Al territori només resta un estany salabros a la sortida del nucli de Miami-Platja, on trobem representat tant el *Chaetomorpha-Ruppium*, com comunitats de tamarigars i salicornars al seu voltant. Malgrat la seva reduïda superfície, la seva particularitat i la forta pressió d'un entorn molt urbanitzat fan especialment interessant la seva inclusió en la present cartografia.

Polígons: 1. Superfície: 2,82 ha.

VEGETACIÓ DE LES ÀREES ROCOSES NO LITORALS

27. Mosaic dels cingles calcinals càlids: *Jasonio-Linarietum cadevallii*, *Melico-Saturejetum fruticosae* (vegetació de roques) + *Quercion ilicis* (màquies d'alzinar o carrascar) + *Quercio-Lentiscetum* (garriga)

Les serralades calcàries del territori generen sovint relleus encinglerats on s'estableix un mosaic de comunitats diverses segons el desenvolupament del sòl. Així, trobem des de màquies d'alzines i/o carrasques a les àrees més favorables, fins a garrigues a les carenes.

Pel que fa a la vegetació rupícola pròpiament dita, es tracta de diverses comunitats

casmoftíques de l'*Asplenion petrarchae* que colonitzen les esclotxes dels cingles.

Polígons: 15. Superfície: 59,05 ha.

28. Mosaic dels cingles calcinals frescals: *Hieracio-Salicetum tarraconensis*, *Polypodietum serrulati* (vegetació de roques) + *Quercion ilicis* (màquies d'alzinar o carrascar) + *Quercetum cocciferae* (garriga)

A les cingleres encarades al nord les condicions locals determinen la presència de les comunitats rupícoles menys termòfiles del *Saxifragion mediae* i del *Polypodion serrulati*, així com d'elements submediterranis com ara el roure de fulla petita (*Quercus faginea*).

Polígons: 9. Superfície: 60,46 ha.

29. Mosaic de les cingleres àcides: *Phagnalo-Cheilanthion fragrantis*, (vegetació de roques) + *Quercion ilicis* (màquies d'alzinar o carrascar) + *Cisto-Sarothamnetum* (brolles acidòfiles)

Al territori cartografiat els roquissars àcids no solen generar relleus encinglerats tan evidents com els calcaris, sinó més aviat roquissars més arrodonits que originen una gran quantitat de replècs i microambients. Per tant, en aquesta unitat sovint les màquies i les brolles tenen una representativitat proporcionalment més important que les comunitats rupícoles corresponents, que apareixen a les àrees més estrictament rocalloses.

Polígons: : 6. Superfície: 34,93 ha.

VEGETACIÓ ARVENSE I ANTROPOGÈNICA

30. Canyars de vores d'aigua o de fons de barrancs: *Arundini-Convolvuletum sepium*

Els canyars, sovint acompanyats de bardissa, no són estranys als torrents, rieres i sèquies de l'àrea d'estudi, especialment als voltants dels nuclis de població i a les planes agrícoles, on els cursos d'aigua es troben més degradats i ruderalitzats. Tot i la seva abundància, la seva representativitat a l'escala de treball és molt reduïda, de manera que només hem assenyalat aquells canyars més conspicus.

Polígons: 6. Superfície: 38,57 ha.

31. Horts i conreus de regadiu: *Setario-Echinochloetum colonae*

Per tota la plana agrícola es troben dispersos polígons d'horta i de conreus herbacis de regadiu, sovint associats a sèquies o recs concrets. Com a totes les unitats de conreus, camps pertanyents a diferents unitats es troben tan barrejats que sovint és impossible de destriar-los un a un, de manera que els hem agrupat i inclòs en la unitat del conreu majoritari. Això ens permet observar que el regadiu predomina a l'entorn de la riera de Riudecanyes, curs principal de l'àrea de l'estudi.

De la mateixa manera, barrejats amb els altres conreus també trobem fruiterars de regadiu a l'àrea

compresa entre el curs baix de les rieres d'Alforja i Riudecanyes i a la franja de territori que s'estén entre Riudoms i Salou, franja on també s'ubiquen els conreus de cítrics que arriben més al nord.

Polígons: 25. Superfície: 1.919,62 ha.

32. Camps de cereals: *Centaureo-Galietum valantiae*

Els camps de cereals es troben dispersos entre els conreus llenyosos de secà, aquests darrers molt més abundants al territori. Se'n troben a qualsevol zona conreada, generalment ocupant poca superfície, i semblen concentrar-se a l'entorn de Montbrió del Camp i Riudoms.

Polígons: 12. Superfície: 939,87 ha.

33. Conreus llenyosos de secà: *Diplotaxietum eruroidis*

Els conreus llenyosos de secà són els conreus majoritaris a l'àrea cartografiada, tot i que també es dona una certa segregació entre ells. Així, a la plana, l'avellaner predomina al nord de la riera de Riudecanyes, mentre que al sud l'olivera es fa absolutament dominant. A mesura que ens enfilem però, l'avellaner torna a guanyar terreny fins a ser el conreu dominant a les àrees agrícoles de muntanya que encara es troben en actiu. Cal destacar finalment la reimplantació de la vinya al marge nord-occidental del full (al Priorat), sovint en detriment d'antics camps d'avellaners. Molt més localment també es poden trobar ametllers, i fins i tot garrofers vora Cambrils.

Polígons: 151. Superfície: 12.202,00 ha.

34. Ermots subnitròfils i camps abandonats, pasturats o no: *Inulo-Oryzopsidetum miliaceae*, *Asphodelo-Hordeetum*, *Crepido bursifoliae-Plantaginetum lagopi*

Tant a la costa com a les planes d'interior, la superfície agrícola ha anat disminuint de forma continuada al llarg del temps. Degut al constant creixement de pobles i urbanitzacions, polígons industrials i tot tipus d'infraestructures, molts camps es deixen de conrear, i les comunitats arvenses donen pas a comunitats ruderals termòfiles de composició florística variable i interpretació a cops poc clara, sobretot als espais més clarament periurbans. En altres casos però, aquesta unitat també pot representar estadis de guaret o d'abandonament transitori, i per tant és susceptible de ser novament conreada en algun moment. De fet, a les àrees més meridionals, els erms es combinen amb claps de prats d'albellatge (*Andropogonetum hirta-pubescentis*), mentre que a les àrees de muntanya ho fan amb fenassars (*Brachypodietum phoenicoidis*) o llistonars (*Phlomido-Brachypodietum retusi* o, més sovint, *Trifolio-Brachypodietum retusi*, que s'expandeix especialment ràpid als camps d'avellaners de vessant temporalment abandonats en les àrees àcides del territori, com a L'Argentera–Duesaigües o al Priorat.

Polígons: 149. Superfície: 2.794,69 ha.

ALTRES UNITATS

35. Llits i marges de rieres mediterrànies amb vegetació dispersa: pinedes, bosquines de ribera, bardisses, herbassars higronitròfils...

Les rambles i rieres que travessen la plana litoral només porten aigua després d'episodis de pluges torrencials. Al seus llits arenosos, majoritàriament sense vegetació, s'hi fan clapes d'herbassars ruderals generalment poc densos i força heterogenis. És freqüent que els marges d'aquestes rieres o torrents no presentin un poblament vegetal constant i clarament identificable. Hi podem trobar bardisses (principalment *Rubus-Corietum myrtifoliae*), canyars (*Arundini-Convulvuletum sepium*), o algun fragment localitzat de vegetació de ribera (*Vincetoxicum-Populetum*, *Hedera-Ulmetum*). El més habitual però, és que estiguin resseguits únicament per una franja de pineda de pi blanc (*Pinus halepensis*) o, en algun cas, de pi pinyer (*P. pinea*).

Polígons: 10. Superfície: 500,37 ha.

36. Camps de golf, complexos esportius i grans parcs

Hem assignat a aquesta unitat aquells complexos de parcs i jardins superiors a l'àrea mínima. Es tracta d'àrees on la vegetació és plantada i mantinguda per l'home, amb una funció generalment ornamental, de manera que sovint es troba molt allunyada de la vegetació natural de la resta del territori. També hem inclòs en aquesta unitat els camps de golf i alguns complexos de camps esportius, tot i que en aquest cas la vegetació existent hi fa una funció molt diferent.

Polígons: 9. Superfície: 156,39 ha.

37. Àrees urbanes

La superfície urbanitzada ha anat augmentant de forma continuada al llarg dels darrers anys. És especialment extensa a la plana litoral, degut a l'atracció de l'eix Tarragona–Reus i també dels grans nuclis turístics de la costa (Salou, Cambrils, l'Hospitalet de l'Infant). En aquesta unitat hem inclòs pobles, urbanitzacions denses, polígons industrials ocupats i diverses infraestructures (ports, carreteres, autopistes). En tots els casos la vegetació es limita al verd viari i a les plantes ruderals nitròfiles que es poden trobar en espais sense edificar (solars o talussos), o a les esclertes de paviments i edificis.

Polígons: 60. Superfície: 3.863,49 ha.

38. Àrees urbanes amb fragments importants de vegetació natural

Incloem en aquesta unitat, que també ocupa una extensió important del territori cartografiat, urbanitzacions amb habitatges dispersos que, a diferència de la unitat anterior, mantenen de manera dispersa restes de comunitats naturals més o menys extenses i poc o molt degradades.

Polígons: 21. Superfície: 503,54 ha.

39. Àrees mancades de vegetació o gairebé: mines a cel obert, camps de tir, platges molt freqüentades

Es tracta d'àrees gairebé desproveïdes de vegetació per l'acció humana. En la seva major part corresponen a pedreres o explotacions d'àrids. També hi afegim la major part de les platges de la franja litoral, ja que pràcticament només presenten sorra (tot i que a l'àrea de Miami-Platja s'hi intercalen petites caletes rocoses que no han pogut ser representades i que correspondrien a la unitat 25).

Polígons: 46. Superfície: 554,27 ha.

2.3. Unitats de vegetació potencial

Expliquem a continuació les característiques de cadascuna de les unitats de vegetació potencial i en donem la distribució aproximada, el nombre de polígons que comprèn i la superfície total ocupada.

a. Màquia d'ullastre (*Olea europaea* var. *sylvestris*) i margalló (*Chamaerops humilis*): *Quercus-Lentiscetum typicum*

El *Quercus-Lentiscetum* ocuparia les àrees més calentes de la franja costanera, tot i que localment s'enfilaria fins a localitats especialment termòfiles i encarades al sud per sobre de Pratdip, on encara es troba representada actualment. La distribució de la vegetació actual a l'àrea d'estudi ens fa situar el seu límit septentrional aproximadament a la riera de Rifàs, tot i que localment podria aparèixer més al nord.

Polígons: 8. Superfície: 4.914,67 ha.

b. Carrascar termòfil amb margalló (*Chamaerops humilis*): *Quercus-Lentiscetum quercetosum ballotae*

Segons diverses interpretacions, la gran majoria de la plana conreada, amb un sòl més profund, permetria el desenvolupament d'aquesta subassociació en què la màquia litoral aniria acompanyada d'un estrat dominat per escerofil·les, típicament la carrasca (*Quercus rotundifolia*), barrejada o no amb alzina (*Q. ilex*). Aquesta comunitat s'enfilaria igualment pels vessants més solells dels turons que l'envolten, com la muntanya Blanca, indret encara especialment ric en espècies termòfiles com el càrritx (*Ampelodesmos mauritanica*), i podria arribar fins als solells de Duesaigües.

Polígons: 25. Superfície: 16.720,02 ha.

c. Alzinar amb carrasca (*Quercus rotundifolia*): *Quercetum ilicis quercetosum ballotae*

L'alzinar amb carrasca sembla que seria la vegetació potencial de les serres del sector occidental del full, si exceptuem aquells indrets on la distribució de la vegetació respon a unes característiques pròpies allunyades de les condicions climàtiques generals de l'àrea. Les elevades dinàmiques d'incendis i d'explotació del territori fan que en la seva major part s'hagi vist desplaçat per comunitats secundàries com brolles, garrigues o pinedes, així com per conreus, de

manera que la comunitat climàtica es troba sovint en forma de màquia als indrets més recòndits, o regenerant-se lentament sota les pinedes.

Polígons: 10. Superfície: 12.801,21 ha.

d. Alzinar litoral: *Quercetum ilicis pistacietosum*

A diferència de l'alzinar amb carrasca (*Quercetum ilicis* subass. *quercetosum ballotae*) i del carrascar (*Quercus-Lentiscetum* subass. *quercetosum ballotae*), l'alzinar litoral restaria limitat a una franja relativament estreta corresponent a les obagues més humides i menys calentes de les serres litorals (Escornalbou, El Bres...), davallant cap a la plana associat a alguns torrents. En aquests ambients, els solells, més calents, encara estarien ocupats pel carrascar termòfil, mentre que més a l'interior, més enllà de la línia de cingleres de l'eix principal format per la serra de Llaberia i les serres de Pradell i l'Argentera, serien les condicions de més continentalitat les que afavoririen la presència del carrascar.

Polígons: 10. Superfície: 2.204,17 ha.

e. Alzinar amb roure valencià (*Quercus faginea*): *Quercetum ilicis quercetosum valentinae*

Als obacs més marcats de la serra de Llaberia i la Mola de Colldejou, l'alzinar litoral s'enriqueix amb la presència de plantes d'afinitat submediterrània i ocasionalment de roures (*Quercus faginea*), de manera que la potencialitat hauria de ser assignada a aquesta subassociació.

Polígons: 3. Superfície: 242,99 ha.

f. Vegetació de ribera (albereda i omeda): *Vinco-Populetum albae*, *Hedero-Ulmetum minoris*

La torrencialitat associada al règim de la majoria de les rieres presents al territori fa dubtosa l'assignació de la seva vegetació potencial. Hem considerat que només els cursos principals (rieres de Riudoms i de Riudecanyes) podrien suportar vegetació de ribera de manera natural, ja que presenten fragments de bosc de ribera a la desembocadura i, en el cas de Riudecanyes, la riera alimenta fins i tot un embassament. Igualment hem assignat aquesta potencialitat a una sèrie de fragments més estrets i actualment força degradats, però on els testimonis de la vegetació actual semblen apuntar també en aquest sentit, degut a les condicions freàtiques del sòl.

Polígons: 10. Superfície: 176,41 ha.

g. Murta: *Calicotomo-Myrtetum*

El murta apareix sovint a moltes de les rieres del sud de Catalunya, ja fora de l'àrea d'estudi. Hem pensat que el riu de Llastres podria tenir aquesta potencialitat, pel fet de ser el curs més meridional dels representats i per presentar alguns peus de murtra (*Myrtus communis*) aïllats.

Polígons: 1. Superfície: 43,05 ha.

h. Vegetació d'aigua dolça: *Potamion pectinati*, *Phragmitetalia*

Incloem en aquesta unitat de vegetació el pantà de Riudecanyes, descrit a la unitat 24 de la vegetació actual.

Polígons: 1. Superfície: 31,00 ha.

i. Vegetació d'aigües salabroses: *Ruppion maritimae*

Aquesta seria la potencialitat que correspondria a l'estanyol salabrós designat amb la unitat 26 de la llegenda de vegetació actual.

Polígons: 1. Superfície: 2,82 ha.

j. Vegetació de platja: *Ammophilion*

Malgrat que actualment no resta pràcticament cap fragment de vegetació de platja al territori considerat, i que en tot cas es limita a les petites caletes de Miami-Platja, es pot suposar que en condicions ideals podria ocupar de manera natural tota l'extensió arenosa costanera, com semblen testimoniar les dunes fixades amb pins de la unitat 10 de la vegetació actual.

Polígons: 4. Superfície: 91,43 ha.

k. Vegetació termòfila mediterrània de roques i tarteres calcàries: *Asplenion petrarchae*, *Pimpinello-Gouffeion*

És la potencialitat que caldria assignar a totes aquelles àrees de sòl insuficient, siguin pedregalloses o encinglerades, dels indrets relativament calents de natura calcària.

Polígons: 15. Superfície: 59,05 ha.

l. Vegetació termòfila mediterrània de roques silícies: *Phagnalo-Cheilanthon fragrantis*

Aquesta seria la potencialitat corresponent a les cingleres àcides de les localitats més assolellades.

Polígons: 6. Superfície: 34,93 ha

m. Vegetació d'àrees rocoses calcàries: *Saxifragion mediae*, *Polypodion serrulati*

En aquest cas, aquesta unitat correspon a la potencialitat de les àrees encinglerades calcàries més obagues.

Polígons: 9. Superfície: 60,46 ha

n. Vegetació litoral rupícola: *Crithmo-Staticion minutae*

Aquesta unitat resta confinada als penya-segats descrits a la unitat 25 de la vegetació actual.

Polígons: 2. Superfície: 11,45 ha

o Vegetació de la llera de rieres de cabal estacional: *Andryalo-Glaucion...*

Pels aspectes de torrencialitat ja esmentats, sembla que la potencialitat de la majoria de les rieres principals del mapa cal assignar-la simplement a un mosaic de comunitats d'herbassars ruderals barrejades amb superfícies més o menys extenses de codolars o sorrals nus.

Polígons: 8. Superfície: 335,56 ha

p. Àrees urbanes i àrees denudades artificialment

Incloem en aquesta unitat aquelles àrees alterades d'una manera irreversible pel que fa a la naturalitat de la seva vegetació, típicament els nuclis de població amb els seus complexos de parcs i jardins, així com les grans infraestructures.

Polígons: 62. Superfície: 3.873,80 ha

3. BIBLIOGRAFIA

- ÁLVAREZ DE LA CAMPA, J.M. 2004. *Vegetació del Massís del Port*. Lleida: Institut d'Estudis Ilerdencs. Col·lecció Pius Font i Quer, 3.
- ÁLVAREZ DE LA CAMPA, J.M., CARRILLO, E. (en premsa). *Mapa de Vegetació de Catalunya 1:50.000. Full 447 (Vilanova i la Geltrú)*. Universitat de Barcelona.
- BOLÒS, O. DE. 1967. *Comunidades vegetales de las comarcas próximas al litoral situadas entre los ríos Llobregat y Segura*. Barcelona: Mem. R. Acad. Cien. Art. Barcelona, 724.
- BOLÒS, O. DE. 1979.– *Els sòls i la vegetació dels Països Catalans*. A: O. RIBA et al., *Geografia física dels Països Catalans*. 107-158. Barcelona.
- BOLÒS, O.; VIGO, J. 1984. *Flora dels Països Catalans*. Vol. 1. Barcelona: Barcino.
- BOLÒS, O.; VIGO, J. CARRERAS, J. 2004. *Mapa de la vegetació potencial de Catalunya 1:250.000*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans–Universitat de Barcelona.
- BOLÒS, O. DE; CARRERAS, J.; CARRILLO, E.; FONT, X.; MASALLES, R.M.M; NINOT, J.M.; SORIANO, I; VIGO, J. 1990. El mapa de vegetació de Catalunya a escala 1:50.000. *Actas I Congr. Ciencia Paisaje (Monogr. EQUIP, 3)*: 183-188.
- CLAVERO, P.; MARTÍN, J.; RASO, J.M. 1996. *Àtles climàtic de Catalunya. Termoplúviometria*. Barcelona: Institut Cartogràfic de Catalunya.
- CONESA, J.A.; RECASENS, J. 1998. Zonació de brolles de l'aliança Rosmarino-Ericion en funció de paràmetres climàtics. *Acta Botanica Barcinonensia* 45 (Homenatge a Oriol de Bolòs): 455-472.
- FOLCH I GUILLÉN, R. 1979. El poblament vegetal de les comarques litorals compreses entre el coll d'Alforja i l'Ebre. *Institut d'Estudis Catalans. Arxius de la secció de Ciències* 60. Barcelona.
- GUIMERÀ J.; SERRAT, D. et al. 1992. «Geologia (II) ». A: FOLCH I GUILLÉN, RAMON. (dir.). *Història Natural dels Països Catalans, 2*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.
- I.G.M.E. 1972. *Mapa geològic de España 1:200.000. 42. Tarragona*. Mapa i memòria explicativa. Madrid.
- PORTA, J. et al. 1986. Sòl. A: FOLCH I GUILLÉN, RAMON. (dir.). *Història Natural dels Països Catalans, 3*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.
- SANTANACH, P. et al. 1986. «Geologia (I)». A: FOLCH I GUILLÉN, RAMON. (dir.). *Història Natural dels Països Catalans, 3*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.
- SOLÉ SABARIS, L. (dir.) 1958. *Geografia de Catalunya I. Geografia General*. Barcelona: Aedos.
- VIGO, J. 1998 – Some reflections on geobotany and vegetation mapping. *Acta Bot. Barc.* 45: 535-556.